

16 Σεπτεμβρίου 2017

Η Μυθολογία ονοματίζει τη Μικρή και τη Μεγάλη Άρκτο (Κωνσταντίνος Δ. Μαυρομμάτης, Μαθηματικός - Πρόεδρος Εταιρίας Αστρονομίας & Διαστήματος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=170127>]

Κατά την ελληνική Μυθολογία, η νύμφη Καλλιστώ ήταν κόρη του Λυκάονα, βασιλιά της Αρκαδίας. Την Καλλιστώ ερωτεύτηκε ο Δίας και έκανε μαζί της έναν γιο, τον Αρκάδα που όταν μεγάλωσε έγινε περίφημος κυνηγός. Επειδή η Καλλιστώ καυχιόταν για την ομορφιά της, κίνησε τη ζηλοτυπία της θεάς Ήρας, συζύγου του Δία, η οποία, για να την τιμωρήσει, την μετέβαλε σε αρκούδα. Με την μορφή αυτή περιφερόμενη στα δάση η Καλλιστώ, κάποια μέρα είδε τον γιο της, τον Αρκάδα, να κυνηγάει μέσα στο δάσος και παρακινημένη από το έντονο μητρικό της φίλτρο έτρεξε να τον αγκαλιάσει. Εκείνος όμως μόλις είδε την αρκούδα να τρέχει καταπάνω του, δεν κατάλαβε πως ήταν η μητέρα του και φοβήθηκε πολύ. Σήκωσε λοιπόν το δόρυ του έτοιμος να το εξακοντίσει εναντίον της και να διαπράξει έτσι το στυγερό έγκλημα της μητροκτονίας. Ο Δίας τότε, βλέποντας από τις κορυφές του Ολύμπου την σπαρακτική αυτή σκηνή, άρπαξε αμέσως την αρκούδα-Καλλιστώ και την τοποθέτησε πάνω στον ουρανό, ως Μεγάλη Άρκτο. Ταυτόχρονα μετέτρεψε τον Αρκάδα σε Μικρή Άρκτο και τον έβαλε επίσης πάνω στον ουρανό, ακριβώς απέναντί της. Έτσι τα δύο θηρία ατενίζουν και κυνηγούν το ένα το άλλο, χωρίς ποτέ να μπορούν να συναντηθούν.

D

γ

R

θ

ed Asich

Η ζηλότυπη Ήρα, όμως, και πάλι θύμωσε για την εύνοια αυτή του Δία και ζήτησε από τον θεό Ωκεανό να μην επιτρέπει στις δυό αρκούδες, που αναπαριστούσαν την Καλλιστώ και τον Αρκάδα, να κατεβαίνουν στα νερά του για να φρεσκάρονται και να λούζονται.

Και πραγματικά οι δύο αυτοί αστερισμοί ουδέποτε δύνουν, ουδέποτε κατεβαίνουν κάτω από τον ορίζοντα, ουδέποτε εισέρχονται στα νερά του Ωκεανού, ο οποίος, όπως πίστευαν οι αρχαίοι Έλληνες και γενικότερα οι αρχαίοι λαοί, περιβάλλει την Γη, δηλ. την ξηρά, και αποτελεί έτσι την απέραντη θάλασσα.

Ο Άρατος αναφέρει ότι οι δύο άρκτοι στον ουρανό συμβολίζουν τις δύο αρκούδες που έτρεφαν τον Δία κατά την νηπιακή του ηλικία στην Κρήτη. Ο Δίας λοιπόν, όταν έγινε βασιλιάς των θεών, τις μετέφερε στον ουρανό από ευγνωμοσύνη.

Ο αστερισμός της Μεγάλης Άρκτου είναι ένας από τους μεγαλύτερους αστερισμούς του ουρανού, τρίτος κατά σειρά μεγέθους, μετά τους αστερισμούς της Ύδρας και της Παρθένου. Καταλαμβάνει μία έκταση 1.280 τετραγωνικών μοιρών στον ουράνιο θόλο και έχει 7 λαμπρά αστέρια. Τα τέσσερα αποτελούν ένα τετράπλευρο, δηλ. το κύριο σώμα της Άρκτου, και τα άλλα τρία μία τεθλασμένη γραμμή, δηλ. την ουρά της. Είναι πολύ ευδιάκριτος στον ουρανό. Αρκεί να στραφούμε προς τον βορρά και να παρατηρήσουμε λίγο ψηλά στον βόρειο ουράνιο θόλο. Τα δύο πρώτα άστρα, που αποτελούν τη μία πλευρά του τετραπλεύρου, λέγονται και Δείκτες της Μεγάλης Άρκτου, επειδή, εάν προεκτείνουμε στο πενταπλάσιο το ευθύγραμμο τμήμα που τα συνδέει, θα φθάσουμε σε έναν άλλο λαμπρό αστέρα, τον μοναδικό στην περιοχή αυτή, τον πολικό αστέρα. Είναι ο τελευταίος αστέρας της ουράς της Μικρής Άρκτου.

Στον κατάλογό του ο Ήπαρχος περιλάμβανε 35 αστέρια στον αστερισμό αυτό, ο Argelanter 140 και ο Heis 227, ορατούς με γυμνό μάτι, από 2ο μέχρι 6ο μέγεθος. Ενδιαφέροντα αντικείμενα του αστερισμού είναι οι αστέρες Μιζάρ και Δοκιμή, που συναποτελούν το μεσαίο αστέρι της ουράς του, το νεφέλωμα κουκουβάγιας κ.α.)

[Συνεχίζεται]